

Міністерство освіти і науки України
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)
Полтавська обласна державна адміністрація (Україна)
Білостоцький технологічний університет (Польща)
Університет Гренландії (Гренландія)
«1 грудня 1918 р» Університет Альба Юлія (Румунія)
Сучавський університет імені Штефана Маре (Румунія)
Інститут транспорту та зв'язку (Латвія)
Бургенландський університет прикладних наук (Австрія)
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна (Україна)
Київський національний університет будівництва та архітектури (Україна)
Національний університет «Запорізька політехніка» (Україна)
Львівській державний університет фізичної культури імені Івана Боберського (Україна)
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Україна)
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького (Україна)
Сумський державний аграрний університет (Україна)

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

07 листопада 2024 року

Co-funded by
the European Union

Полтава
2024

дають можливість розвивати нові ідеї та проекти. Освітні інститути стають центрами інноваційної діяльності, де здобувачі мають можливість переглядати дослідження, розробляти нові технології та створювати бізнес-ідеї.

Слід виділити позитивні моменти діджиталізації навчального процесу:

привабливість подачі навчального матеріалу, так, наприклад, за допомогою різних сервісів можна перетворити нудний матеріал в яскраву інфографіку, яка і сприймається краще, і запам'ятовується легше;

зручність використання через віддалений доступ до електронних матеріалів;

використання технології дистанційної освіти, яка підвищує ефективність самоосвіти;

використання соціальних мереж для поширення навчального матеріалу та навпаки: забезпечення зворотного зв'язку зі студентами;

можливість варіанту надіслати виконані завдання самостійного опрацювання або на пошту викладача, або у соц.мережах, або на сайт дистанційної освіти;

автоматизація отриманих знань – все частіше для контролю вивченого матеріалу використовуються програмні продукти MyTest т.д. [3].

Отже, зазначені переваги актуалізують подальшу необхідність діджиталізації освіти, серед яких основні: інноваційність (нові можливості для всіх суб'єктів навчального процесу), модернізація освіти (перехід на новий якісний рівень), доступність (онлайн-школи та університети, доступні кожному, по всьому світу, у будь-який час, які забезпечать якісною освітою кожного), сприятливість інтеграційним процесам та світовому процесу глобалізації (у випадку України, сприяння європейській інтеграції). Таким чином можна зробити висновок, що діджиталізація освіти реально необхідна в Україні. Успішність реалізації цього питання на пряму залежить від рівня державної підтримки, що тягне за собою необхідність створення державної програми (механізму) діджиталізації освіти.

Список використаних джерел

1. Сухонос В.В. Діджиталізація освіти в Україні: зарубіжний досвід та вітчизняна перспектива впровадження. *Правові горизонти*. 2019. Вип. 19 (32). С. 79-86.
2. Лабенко О.В., Вакерич М.М., Усата О.Ю. (2023). Діджиталізація та диверсифікація сучасного освітнього простору. *Академічні візії*. № 15. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/100>
3. Сисоєва С. Педагогічні аспекти діджиталізації освіти. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. Серія: педагогічні науки. 2021. Вип. 4 (69). С. 24-32.

УДК 005.3

Глебова А.О., к.е.н., доцент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Кулик М.А., учениця наукового ліцею

*Науковий ліцей № 3 Полтавської міської ради
(м. Полтава, Україна)*

ПІДПРИЄМНИЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ, ЇЇ ЗМІСТ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ³

Згідно зі змістом Рекомендацій щодо ключових компетентностей для навчання протягом усього життя, ухвалених у травні 2018 року Радою Європейського Союзу [1], компетентності – це сукупність знань, навичок і психологічних установок. Знання – це поняття, факти й цифри, ідеї та вже відомі теорії складають знання, які дозволяють людині

³ Materials prepared as part of the Erasmus+ Jean Monnet Module project implementation «Formation of the personality development strategy in the digital educational space: Ukraine-EU» № 101127592 – FPDSDESUEU – ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH (Grant Agreement № 101127592 – FPDSDESUEU). Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

зрозуміти певну сферу чи предмет. Навички визначаються як здатність людини виконувати процеси та використовувати наявні у неї знання для досягнення результатів. Психологічні установки – це певна налаштованість та схильність людини до певної активності або реакції на ідеї, людей чи ситуації.

Європейським законодавством визначено вісім ключових компетентностей: грамотність; багатомовна компетентність; математична компетентність та компетентність у науці, технологіях та інженерії; цифрова компетентність; особистісна, соціальна компетентність та вміння вчитися; громадянська компетентність; підприємницька компетентність; культурна обізнаність та самовираження.

Під підприємницькою компетентністю розуміють здатність діяти, виходячи зі своїх можливостей та ідей, а також вміння трансформувати їх у цінності для інших. Ця компетентність спирається на креативність, критичне мислення і вміння вирішувати проблеми, ініціативність та наполегливість, а також вміння співпрацювати з іншими у процесі планування й управління проєктами, що мають культурну, соціальну чи фінансову цінність. Підприємницька компетентність вимагає знань про те, що існують різноманітні контексти й можливості для втілення ідей у життя в особистій, соціальній та професійній діяльності, а також розуміння того, як саме вони виникають. Необхідно знати й розуміти підходи до планування та управління проєктами, тобто враховувати як процеси, так і ресурси. При цьому необхідно розуміти економіку, а також соціально-економічні можливості та виклики, які стоять перед роботодавцем, організацією чи суспільством. Необхідно знати етичні принципи та виклики сталого розвитку й усвідомлювати свої сильні та слабкі сторони.

Підприємницькі навички ґрунтуються на креативності і потребують, зокрема, уяви, стратегічного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично аналізувати ситуації та конструктивно відображати творчі процеси й інновації. Важливо вміти працювати як самостійно, так і в команді, мобілізувати ресурси (людські й матеріально-технічні) та підтримувати активність. Це також передбачає вміння ухвалювати фінансові рішення з урахуванням витрат і цінностей. Не менш важливо вміти ефективно спілкуватися та домовлятися з іншими, а також справлятися з невизначеністю, неоднозначністю та ризиком як невід'ємними складовими ухвалення поінформованих рішень. Підприємливість характеризується ініціативністю, здатністю діяти, активністю, далекоглядністю, сміливістю й наполегливістю у досягненні цілей. Це також передбачає бажання мотивувати інших та цінувати їхні ідеї, співпереживати іншим і піклуватися про людей та світ, а також брати на себе відповідальність, дотримуючись етичних підходів на всіх етапах цього процесу. Таким чином, на рівні європейського законодавства «підприємницьку компетентність» визначають як здатність діяти за умови володіння необхідними знаннями, навичками та маючи відповідні установки.

Розглянемо поняття «підприємницька компетентність» у нормативно-правових актах України, а також наукових та методичних працях вітчизняних авторів. Необхідність формування підприємницької компетентності зазначена у Законах України «Про освіту» [2], «Про вищу освіту» [3] та «Про підприємництво» [4].

Законом України «Про освіту», визначено, що метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору.

Досягнення цієї мети забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності: 1) вільне володіння державною мовою; 2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; 3) математична компетентність; 4) компетентності у галузі природничих

наук, техніки і технологій; 5) інноваційність; 6) екологічна компетентність; 7) інформаційно-комунікаційна компетентність; 8) навчання впродовж життя; 9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; 10) культурна компетентність; 11) підприємливість та фінансова грамотність; 12) інші компетентності, передбачені стандартом освіти.

Порівнюючи компетентності, які визначені вітчизняним та європейським законодавством, зазначимо, що вітчизняним законодавством передбачено їх ширший перелік. «Підприємницька компетентність» наведена у європейському законодавстві корелює з «підприємливістю та фінансовою грамотністю», наведеною у чинному вітчизняному законодавстві, проте ці поняття не є ідентичними.

У Законі України «Про вищу освіту» наведено зміст поняття «компетентність». Компетентність – це здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей. Порівнюючи визначення цього поняття із зазначеним у європейському законодавстві, доцільно акцентувати увагу на європейському підході, який полягає у структуруванні компетентності на знання, навички та установки, в той час як на вітчизняному рівні компетентність є здатністю особи виконувати певні дії із використанням певної бази.

Законом України «Про підприємництво» визначено зміст поняття «підприємництво». Підприємництво – це безпосередня самостійна, систематична, на власний ризик діяльність по виробництву продукції, виконанню робіт, наданню послуг з метою отримання прибутку, яка здійснюється фізичними та юридичними особами, зареєстрованими як суб'єкти підприємницької діяльності у порядку, встановленому законодавством. Розглядаючи зміст поняття «підприємництво», наведене у чинному законодавстві, варто звернути увагу на безпосередню участь суб'єкта підприємництва як окремої юридичної особи чи фізичної особи – суб'єкта підприємництва. У той час як підприємницька компетентність передбачає більш широке застосування, можливе і у повсякденному житті, і при виконанні посадових обов'язків найманого працівника.

Досліджуючи зміст поняття «підприємницька компетентність» у працях вітчизняних вчених, визначається наступним чином, «підприємницька компетентність – це складова професійної компетентності, яка забезпечує спрямованість діяльності майбутнього фахівця на досягнення успіху в бізнесі та подальше самостійне здійснення професійної діяльності у сфері підприємництва» [5]. Автори посібника зазначають, що «сформованість підприємницької компетентності майбутніх фахівців визначається, з одного боку, їх готовністю самостійно визначатися в аспектах здійснення підприємницької діяльності, а з іншого, забезпечує, спрямованість майбутніх фахівців на досягнення комерційного успіху у самостійній професійній реалізації». Тобто, ключовими словами є «готовність» та «спрямованість», у той час як європейське законодавство націлює на «здатність діяти». Шеліган О.Н. зазначає, що «підприємницька компетентність – це інтегральна здатність людини, сукупність її особистісно-психологічних і ділових якостей та знань, що допомагають успішно реалізовувати власні інноваційні ідеї, передбачувати ризики та нести соціальну відповідальність за процес та результати своєї діяльності» [6]. У зазначеній науковій праці автор обґрунтовує ідею про комплексність поняття «підприємницька компетентність» та включає до її складових: мотиваційний компонент, когнітивний компонент, діяльнісний та особистісний компоненти. Запропонований автором підхід відрізняється від наведеного у європейському законодавстві, де підприємницька компетентність розглядається як сукупність знань, навичок та установок.

Результати оцінки підприємницької компетентності серед молоді Полтавщини відображено у науковому дослідженні [7], присвяченому реалізації підприємницького потенціалу в умовах інтеграції України у ЄС, свідчать, що основними перешкодами для здійснення підприємницької діяльності респонденти вбачають: незадовільні економічні

умови; недостатній рівень розвитку ринку товарів та послуг; відсутність зовнішніх джерел фінансування бізнесу на адекватних умовах; політична нестабільність; жорстку конкуренцію та недостатній рівень підприємницької компетентності. Враховуючи, що з моменту проведення дослідження минуло шість років, а політична та економічна ситуація в Україні зазнала суттєвих змін, є необхідним проведення подальших досліджень у цьому напрямку.

Таким чином, підприємницька компетентність є однією із ключових навичок, які повинна опанувати людина протягом навчання впродовж життя. Наразі, існують невідповідності між понятійним апаратом країн ЄС та тим, що визначений у вітчизняному законодавстві. Дослідження підприємницької компетенції серед різних верств населення є актуальною проблемою, яка потребує вирішення.

Список використаних джерел

1. Key Competences for Lifelong Learning: COM(2018)24 – Recommendation. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)) (дата звернення: 14.10.2024).
2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 14.10.2024).
3. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 14.10.2024).
4. Про підприємництво: Закон України від 07.02.1991 р. № 698-XII (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text> (дата звернення: 14.10.2024).
5. Алексеева С.В., Базиль Л.О., Байдулін В.Б., Гриценко І.А., Єршова Л.М., Орлов В.Ф., Сохацька Г.В. Підприємницька компетентність майбутніх фахівців: методичний посібник / За наук. ред. М.Т. Теловатої. Житомир: «Полісся», 2021. 266 с.
6. Шеліган О.Н. Підприємницька компетентність у наукових рецепціях вчених. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2019. № 31. С. 86-90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Potip_2019_31_16 (дата звернення: 14.10.2024).
7. Chaikina A., Chaikina N., Zerniuk O., Frolina K. (2018). Synergistic Catalysts of the Region's Entrepreneurial Potential Realization in Conditions of Ukraine's Integration into the European Union. *International Journal of Engineering & Technology*, 7(4.8), 697-701. <https://doi.org/10.14419/ijet.v7i4.8.27443>. URL: <https://www.sciencepubco.com/index.php/ijet/article/view/27443> (дата звернення: 14.10.2024).

УДК 331.101.3

Добровольська А.А., студентка
Науковий керівник – Карпенко Ю.В., к.е.н., доцент
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)

УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПЕРСОНАЛУ В СИСТЕМІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КООРДИНАТ

Професійний розвиток персоналу підприємства – це безперервний процес удосконалення знань, умінь та навичок працівників з метою підвищення їхньої продуктивності, кваліфікації та відповідності вимогам сучасного ринку праці. В умовах стрімких змін у технологіях, глобалізації економіки та зростаючої конкуренції між підприємствами, питання розвитку компетенцій працівників стає стратегічно важливим для будь-якої організації. Управління професійним розвитком передбачає систематичну діяльність, спрямовану на вдосконалення людських ресурсів підприємства, що дозволяє